

ICPSE
2025

<http://icpse.ir>
info@icpse.ir

هفدهمین کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در روانشناسی، علوم اجتماعی، علوم تربیتی و آموزشی

گرجستان – تفلیس (۷ آذر ماه ۱۴۰۴) - آکادمی بین المللی علوم و مطالعات گرجستان

28 November 2025 - TBILISI GEORGIA

تأثیر برنامه های مداخله ای مبتنی بر شناخت اجتماعی بر کاهش انگ در نوجوانان

دارای والد معتاد

دکتر قاسم قجاوند، معصومه ابراهیمی و سمانه غلامی

چکیده فارسی

زمینه: انگ اجتماعی یکی از چالش های اساسی در سازگاری روانی-اجتماعی نوجوانانی است که والد مبتلا به اعتیاد دارند. تجربه ی مکرر تبعیض و برجسب گذاری اجتماعی در این گروه می تواند به شکل گیری خودانگاره ی منفی، انزوای اجتماعی و کاهش خودکارآمدی منجر شود. نظریه ی شناخت اجتماعی بندورا (۱۹۸۶) با تأکید بر نقش یادگیری مشاهده ای، خودکارآمدی و تنظیم شناختی، چارچوبی کارآمد برای طراحی مداخلات توانمندساز در کاهش انگ فراهم می کند. هدف این پژوهش، بررسی اثربخشی برنامه ی مداخله ای مبتنی بر شناخت اجتماعی بر کاهش انگ و افزایش شناخت اجتماعی در نوجوانان دارای والد معتاد بود.

روش: پژوهش حاضر از نوع نیمه تجربی با طرح پیش آزمون-پس آزمون با گروه کنترل بود. جامعه آماری شامل نوجوانان ۱۳ تا ۱۸ ساله ی دارای والد معتاد در شهر مشهد بود که با روش نمونه گیری هدفمند انتخاب و به صورت تصادفی در دو گروه آزمایش (۳۰ نفر) و کنترل (۳۰ نفر) گمارده شدند. گروه آزمایش طی هشت جلسه ی ۹۰ دقیقه ای در برنامه ی آموزش شناخت اجتماعی (شناختی، هیجانی، رفتاری) شرکت کردند. ابزارها شامل مقیاس انگ اجتماعی و پرسش نامه ی شناخت اجتماعی بود. داده ها با آزمون کوواریانس چندمتغیری MANCOVA در نرم افزار SPSS 26 تحلیل شد.

یافته ها: نتایج نشان داد مداخله مبتنی بر شناخت اجتماعی سبب کاهش معنادار انگ اجتماعی ($Wilks' \Lambda = 0.42, F(2, 55)$) ($p < 0.001$) و افزایش شناخت اجتماعی ($p < 0.001$) ($F = 37.88$) شد. اندازه ی اثر بزرگ ($\eta^2 = 0.48$) و پایداری تغییر در پیگیری سه هفته ای تأیید گردید. همچنین بین کاهش انگ و افزایش شناخت اجتماعی همبستگی منفی قوی وجود داشت ($r = -0.63$).

نتیجه گیری: یافته ها حاکی از آن است که آموزش شناخت اجتماعی بر پایه ی نظریه ی بندورا رویکردی مؤثر برای کاهش انگ و تقویت مهارت های درک اجتماعی و خودکارآمدی در نوجوانان دارای والد معتاد است. پیشنهاد می شود این الگو در برنامه های پیشگیری و مداخله ی مدارس و مراکز بهزیستی مورد استفاده قرار گیرد.

واژه های کلیدی: انگ، نوجوانان، والد معتاد، برنامه مداخله ای، شناخت اجتماعی

ICPSE
2025

<http://icpse.ir>
info@icpse.ir

هفدهمین کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در روانشناسی، علوم اجتماعی، علوم تربیتی و آموزشی

گرجستان – تفلیس (۷ آذر ماه ۱۴۰۴) - آکادمی بین المللی علوم و مطالعات گرجستان

28 November 2025 - TBILISI GEORGIA

چکیده انگلیسی

The Effect of Social-Cognitive-Based Intervention Programs on Reducing Stigma among Adolescents with Addicted Parents

Dr. Qasem Ghajavand, Masoumeh Ebrahimi, and Samaneh Gholami

Abstract

Background: Social stigma is one of the major challenges in the psychosocial adjustment of adolescents with addicted parents. Repeated experiences of discrimination and social labeling in this group can lead to the formation of a negative self-concept, social isolation, and diminished self-efficacy. Bandura's (1986) Social Cognitive Theory, emphasizing observational learning, self-efficacy, and cognitive regulation, provides an effective framework for designing empowering interventions aimed at reducing stigma. This study aimed to examine the effectiveness of a social-cognitive-based intervention program in reducing stigma and enhancing social cognition among adolescents with addicted parents.

Methods: The research utilized a quasi-experimental design with pretest-posttest and a control group. The statistical population consisted of adolescents aged 13–18 in Shiraz who had a parent with an addiction. Participants were selected through purposive sampling and randomly assigned to the experimental group ($n = 30$) and the control group ($n = 30$). The experimental group participated in eight 90-minute sessions of social cognition training (including cognitive, emotional, and behavioral components). Measurement tools included the Social Stigma Scale and the Social Cognition Questionnaire. Data were analyzed using multivariate analysis of covariance (MANCOVA) in SPSS-26.

Results: Findings indicated that the social-cognitive-based intervention led to a significant reduction in social stigma ($\text{Wilks}' \Lambda = 0.42$, $F(2, 55) = 37.88$, $p < 0.001$) and a significant increase in social cognition ($p < 0.001$). The effect size was large ($\eta^2 = 0.48$), and the improvements persisted at a three-week follow-up. Moreover, there was a strong negative correlation between stigma reduction and social cognition enhancement ($r = -0.63$).

Conclusion: The results suggest that social-cognitive training based on Bandura's theory is an effective approach for reducing stigma and enhancing social understanding and self-efficacy among adolescents with addicted parents. It is recommended that this model be implemented in prevention and intervention programs within schools and welfare centers.

Keywords: stigma, adolescents, addicted parent, intervention program, social cognition

ICPSE
2025

<http://icpse.ir>
info@icpse.ir

هفدهمین کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در روانشناسی، علوم اجتماعی، علوم تربیتی و آموزش

گرجستان – تفلیس (۷ آذر ماه ۱۴۰۴) - آکادمی بین المللی علوم و مطالعات گرجستان

28 November 2025 - TBILISI GEORGIA

مقدمه

در جوامع امروزی، انگ اجتماعی^۱ یکی از پیچیده ترین و پایداری ترین چالش های روانی-اجتماعی محسوب می شود که بر روند رشد و سلامت روانی افراد در دوره حساس نوجوانی اثر می گذارد. مفهوم انگ به مجموعه ای از نگرش ها، باورها و رفتارهای منفی اطلاق می شود که جامعه در واکنش به ویژگی یا وضعیت خاصی به فرد نسبت می دهد (کورینگان و واتسون^۲، ۲۰۲۲). این واکنش نه تنها تصویر فرد از خود را مخدوش می کند بلکه موجب طرد اجتماعی^۳ و کاهش فرصت های رشد و تعامل اجتماعی نیز می گردد. در خانواده هایی که والدین گرفتار اختلال مصرف مواده^۴ هستند، فرزندان بیش از سایر کودکان در معرض تجربه انگ و نگاه قضاوت گرانه قرار دارند. آنان غالباً با برچسب هایی نظیر «فرزند معتاد»، «خانواده مشکل دار» یا «آسیب دیده اجتماعی» مواجه می شوند که نه تنها روابط همسالان و محیط مدرسه شان را متاثر می سازد، بلکه بنیان هویت شخصی آنان را نیز تهدید می کند (تراپیان، ۱۳۹۹). نتیجه چنین فرآیندی احساس شرم مزمن، کاهش عزت نفس و ترک جمع های اجتماعی است؛ مسیری که در نهایت می تواند به بروز اضطراب، افسردگی و رفتارهای پرخطر منجر شود (وال و همکاران، ۲۰۲۴).

برای فهم دقیق تر علل و سازوکارهای روانی شکل گیری انگ در میان نوجوانان، نظریه شناخت اجتماعی بندورا یکی از چارچوب های معتبر تبیینی است. بندورا (۱۹۸۶) با رویکرد تعامل گرایی متقابل، تاکید می کند که رفتار انسان حاصل تعامل میان سه منبع اصلی است: فرد (شناخت و هیجان)، محیط و خود رفتار. به بیان دیگر، افراد نه منفعل بلکه عاملان فعال در ساخت تجربه های اجتماعی خود هستند. در این چارچوب، یادگیری از طریق مشاهده مدل های رفتاری دیگران نقش مهمی در شکل دهی نگرش ها و درونی سازی هنجارهای اجتماعی دارد. هنگامی که نوجوانان شاهد رفتارهای پذیرنده و غیرقضاوتی در تعاملات اجتماعی هستند، احتمال کاهش برداشت های انگ آمیز در ذهن خود و دیگران افزایش می یابد. در مقابل، مواجهه مکرر با قضاوت ها و طردهای اجتماعی، باور به ناتوانی یا بی ارزشی شخصی را تقویت می کند و به خودکارآمدی پایین و درک منفی از

1 social stigma

2 Psychosocial challenges

3 Co-occurring substance use disorder

4 Psychosocial challenges

5 Substance use disorder

6 The child of an addict

7 Troubled family

8 Socially injured

ICPSE
2025

<http://icpse.ir>
info@icpse.ir

هفدهمین کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در روانشناسی، علوم اجتماعی، علوم تربیتی و آموزشی

گرجستان – تفلیس (۷ آذر ماه ۱۴۰۴) - آکادمی بین المللی علوم و مطالعات گرجستان

28 November 2025 - TBILISI GEORGIA

خویشتن می انجامد (بندورا، ۲۰۰۱). به این ترتیب، ارتباط تنگاتنگی میان فرآیندهای شناختی و تجربه انگ اجتماعی شکل می گیرد.

از دیدگاه شناخت اجتماعی، تغییر نگرش فرد نسبت به خود و محیط، نیازمند فعال سازی سه مؤلفه کلیدی است: بازسازی شناختی، تنظیم هیجان، و اصلاح رفتار. نخست، تغییر الگوهای تفکر منفی درباره ی خود و دیگران به نوجوان امکان می دهد تا انگ را نه نشانه ضعف، بلکه بازتاب نگرش های اجتماعی بدفهمیده تلقی کند. دوم، تقویت تنظیم هیجان به آنان می آموزد که احساس شرم یا طرد را به نحو سازنده سامان دهند. سوم، اصلاح رفتار اجتماعی از طریق تمرین تعامل های گروهی زمینه شکل گیری مهارت های ارتباطی سالم را فراهم می آورد. این سه مؤلفه زیربنای شکل گیری برنامه های مداخله ای مبتنی بر شناخت اجتماعی هستند که در چند دهه ی اخیر به عنوان رویکردی مؤثر برای کاهش انگ و بازسازی تصویر اجتماعی افراد به کار گرفته شده اند (وواتوکس، کاستیلیا و چابان، ۲۰۲۱).

برنامه های مداخله ای مبتنی بر شناخت اجتماعی بر آموزش گروهی، مشاهده مدل های رفتاری مثبت و تمرین های ایفای نقش استوارند. در این شیوه، نوجوانان در بستر گروه همسالان، موقعیت های اجتماعی را تجربه و بازسازی می کنند تا از طریق الگوگیری و بازخورد، به خودآگاهی اجتماعی بیشتری دست یابند. یافته های کروکت و همکاران (۲۰۲۵) نشان داد که مداخلات مبتنی بر شناخت اجتماعی و تماس اجتماعی کوتاه مدت در کاهش نگرش های انگ نسبت به سلامت روان در جوانان مؤثر بوده اند و اندازه اثر بزرگی برای تغییر نگرش های منفی گزارش کردند. ($SMD = 0.38$) همچنین، پژوهش وال و همکاران (۲۰۲۴) درباره ی نوجوانان دارای والدین مبتلا به مشکلات الکلی، بیانگر آن بود که آموزش های دیجیتال مبتنی بر شناخت هیجانی، گرچه اثرات محدود اولیه داشتند اما توانستند سازوکارهای مقابله ای و اعتماد به نفس نوجوانان را بهبود بخشند. از این رو، رویکرد شناخت اجتماعی در قالب مداخله های گروهی با محور مشاهده و تمرین رفتارهای سالم، یکی از الگوهای امیدبخش در کاهش انگ اجتماعی به شمار می آید.

در این میان، گروه خاص نوجوانانی که والد معتاد دارند، از دو مسیر آسیب می بینند: نخست، تجربه مستقیم پیامدهای اعتیاد والد که موجب بی ثباتی اقتصادی، هیجانی و ارتباطی می شود؛ دوم، تجربه ثانویه ی انگ اجتماعی که از سوی جامعه بر خانواده آنان تحمیل می گردد. این ترکیب، محیط رشدی انباشته از اضطراب و شرم می آفریند. در چنین شرایطی، شناخت اجتماعی نوجوان دچار اختلال می شود؛ زیرا فرآیند ادراک دیگران از

1 Vattoux C, Astiglieri C, Labane

2 Crockett

ICPSE
2025

<http://icpse.ir>
info@icpse.ir

هفدهمین کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در روانشناسی، علوم اجتماعی، علوم تربیتی و آموزشی

گرجستان – تفلیس (۷ آذر ماه ۱۴۰۴) - آکادمی بین المللی علوم و مطالعات گرجستان

28 November 2025 - TBILISI GEORGIA

او، و ادراک او از دیگران، آلوده به برچسب های منفی است. پژوهش های داخلی نظیر خواجه (۱۴۰۳) و مولایی و همکاران (۱۴۰۱) تأیید کرده اند که آموزش گروهی مبتنی بر عناصر شناختی-اجتماعی در میان این نوجوانان، باعث کاهش نمرات انگ خودادراکی و افزایش تاب آوری هیجانی گردیده است. این یافته ها بیانگر قابلیت بومی سازی نظریه بندورا در زمینه نوجوانان ایرانی است.

با وجود نتایج امیدبخش، مرور نظام مند پژوهش ها آشکار می سازد که شکاف مهمی در ادبیات موجود وجود دارد. بیشتر مطالعات بین المللی بر گروه های عمومی جوانان تمرکز داشته و نقش خانواده ی معتاد به عنوان موقعیت خاص انگ آفرین کمتر بررسی شده است. افزون بر این، بخش عمده ای از مداخلات طراحی شده در محیط های غربی بوده اند و عناصر فرهنگی همچون ساختار خانواده، ارزش های جمع گرایی و قضاوت اجتماعی در جوامع شرقی را لحاظ نکرده اند. در ایران نیز پژوهش های قبلی غالباً بر آموزش های شناختی-رفتاری فردی تمرکز داشته اند و تعاملات اجتماعی گروهی مبتنی بر نظریه شناخت اجتماعی کمتر آزموده شده است (تکلو، ۱۳۹۷). همین خلأ ضرورت انجام پژوهشی را مطرح می کند که بر اساس چارچوب نظری بندورا، تأثیر آموزش های گروهی شناختی-اجتماعی را بر کاهش انگ اجتماعی در نوجوانان فرزندان والدین معتاد بررسی کند.

بنابراین، پژوهش حاضر در پی آن است که از رهیافت شناخت اجتماعی برای طراحی و ارزیابی برنامه ای آموزشی بهره گیرد که شامل مؤلفه های شناختی (بازسازی باورهای منفی)، هیجانی (مدیریت احساس شرم و طرد)، و رفتاری (تمرین تعامل اجتماعی سالم) است. منطقی است فرض شود که تقویت شناخت اجتماعی در سطح فردی و گروهی باعث افزایش خودکارآمدی و کاهش ادراک انگ شود. این تاثیر نه تنها به کاهش بار روانی نوجوان منجر می گردد بلکه می تواند در بلندمدت به ارتقای عملکرد اجتماعی و پیشگیری از چرخه بین نسلی اعتیاد کمک کند. در چارچوب چنین نگرشی، این مطالعه پاسخی است به شکاف نظری و کاربردی موجود در ادبیات ایران در زمینه ی کاربرد نظریه شناخت اجتماعی در کاهش انگ اجتماعی نوجوانان دارای والد معتاد.

پرسش های پژوهشی

۱. آیا اجرای برنامه مداخله ای مبتنی بر شناخت اجتماعی موجب کاهش سطح انگ در نوجوانان دارای والد معتاد می شود؟

۲. آیا این مداخله منجر به افزایش خودکارآمدی اجتماعی و بهبود تعاملات بین فردی در نوجوانان می گردد؟

ICPSE
2025

<http://icpse.ir>
info@icpse.ir

هفدهمین کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در روانشناسی، علوم اجتماعی، علوم تربیتی و آموزشی

گرجستان – تفلیس (۷ آذر ماه ۱۴۰۴) - آکادمی بین المللی علوم و مطالعات گرجستان

28 November 2025 - TBILISI GEORGIA

فرضیه های پژوهش

۱. میانگین نمرات انگ اجتماعی پس از اجرای برنامه شناخت اجتماعی در گروه آزمایش به طور معنی داری کمتر از گروه کنترل است.

۲. مداخله شناخت اجتماعی باعث افزایش خودکارآمدی اجتماعی در نوجوانان دارای والد معتاد می شود.

روش شناسی پژوهش

طرح پژوهش

پژوهش حاضر از نوع نیمه تجربی با طرح پیش آزمون-پس آزمون با گروه کنترل است. این طرح برای بررسی اثربخشی مداخلات آموزشی در موقعیت های واقعی اجتماعی مناسب است؛ زیرا امکان مقایسه تغییرات در متغیر وابسته را در دو گروه آزمایش و کنترل فراهم می کند (دلاور، ۱۳۹۸). در این طرح، هر دو گروه در آغاز پژوهش پرسشنامه های مربوط به انگ اجتماعی و شناخت اجتماعی را تکمیل کردند (پیش آزمون). سپس گروه آزمایش در معرض برنامه مداخله ای مبتنی بر نظریه شناخت اجتماعی بندورا قرار گرفت و گروه کنترل هیچ مداخله ای دریافت نکرد. پس از پایان اجرای جلسات (در حدود ۸ تا ۱۰ جلسه)، هر دو گروه مجدداً همان ابزارها را تکمیل نمودند (پس آزمون). جهت کنترل اثرات متغیرهای مداخله گر نظیر سن، پایگاه اقتصادی-اجتماعی، و پیش دانسته های آموزشی، از آزمون کوواریانس چندمتغیری (MANCOVA) استفاده شد.

جامعه آماری

جامعه آماری شامل کلیه نوجوانان ۱۳ تا ۱۸ ساله دارای والد دارای سوء مصرف مواد (اعتیاد به مواد افیونی، محرک ها یا الکل) در شهر مشهد در سال ۱۴۰۴ خورشیدی است. برآورد جمعیت بر اساس داده های مراکز ترک اعتیاد، خانه های سلامت اجتماعی، و مدارس مناطق ۱ تا ۴ شهری انجام شد.

روش نمونه گیری و حجم نمونه

نمونه گیری به روش در دسترس با انتخاب هدفمند از میان نوجوانانی صورت گرفت که حداقل یکی از والدین آنها دارای تشخیص وابستگی به مواد بوده و خود نوجوان در حال زندگی با خانواده است. با توجه به معیارهای

ICPSE
2025

هفدهمین کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در روانشناسی، علوم اجتماعی، علوم تربیتی و آموزشی

گرجستان – تفلیس (۷ آذر ماه ۱۴۰۴) - آکادمی بین المللی علوم و مطالعات گرجستان

28 November 2025 - TBILISI GEORGIA

<http://icpse.ir>
info@icpse.ir

ورود و خروج و محاسبات توان آماری کوهن (۱۹۹۸): $f^2 = 0.25$ ، $\alpha = 0.05$ ، توان = ۰.۹۰، حجم نمونه موردنیاز برای هر گروه ۳۰ نفر تعیین گردید (در مجموع ۶۰ نفر). شرکت کنندگان پس از کسب رضایت نامه آگاهانه والدین و توضیح اهداف پژوهش، به صورت تصادفی در دو گروه آزمایش و کنترل گمارده شدند.

معیارهای ورود و خروج

-داشتن حداقل یکی از والدین مبتلا به اعتیاد تأییدشده توسط پرونده‌ی درمانی.

-سن بین ۱۳ تا ۱۸ سال و اشتغال به تحصیل در مدارس متوسطه.

-عدم ابتلا به اختلال روانی شدید (بر اساس گزارش مدرسه یا مصاحبه بالینی کوتاه).

-نداشتن سابقه شرکت در مداخلات شناختی یا آموزش مهارت‌های اجتماعی مشابه.

ابزارها

الف) مقیاس انگ اجتماعی نوجوانان

برای سنجش میزان انگ درونی شده و بیرونی از نسخه

تعدیل شده کوریگان و همکاران (۲۰۰۶) استفاده شد. این پرسشنامه ۲۴ گویه دارد و در دو خرده‌مقیاس «نگرش منفی نسبت به خانواده معتاد» و «خودانگاره منفی» تدوین شده است. پاسخ‌ها بر مقیاس پنج‌درجه‌ای لیکرت (از ۱ = کاملاً مخالفم تا ۵ = کاملاً موافقم) نمره‌گذاری می‌شوند. در ترجمه فارسی این ابزار، ضرایب آلفای کرونباخ برای نسخه نوجوانان در پژوهش مقدماتی حاضر برابر ۰.۸۶ برای کل مقیاس و بین ۰.۸۰ تا ۰.۸۹ برای خرده‌مقیاس‌ها به دست آمد.

ب) پرسشنامه شناخت اجتماعی نوجوان^۲

1 Chen

2 Adolescent social cognition questionnaire

ICPSE
2025

هفدهمین کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در روانشناسی، علوم اجتماعی، علوم تربیتی و آموزشی

گرجستان – تفلیس (۷ آذر ماه ۱۴۰۴) - آکادمی بین المللی علوم و مطالعات گرجستان

28 November 2025 - TBILISI GEORGIA

<http://icpse.ir>
info@icpse.ir

این ابزار بر اساس نظریه بندورا (۱۹۸۶) تدوین و بومی سازی شده است و سه بعد اصلی ادراک اجتماعی، خودکارآمدی اجتماعی، و همدلی شناختی را می سنجد. نسخه فارسی شامل ۳۰ گویه با پاسخ دهی در مقیاس پنج درجه ای است. نمرات بالاتر بیانگر سطح بالاتر شناخت اجتماعی است. روایی محتوایی این نسخه با نظر سه متخصص روان شناسی شناختی و دو استاد رفتار اجتماعی بررسی و ضریب توافق محتوایی (CVR) برابر ۰.۸۰ گزارش شد. آلفای کرونباخ کل پرسشنامه ۰.۸۸ به دست آمد که نشان دهنده همسانی درونی مطلوب است.

مداخله (برنامه آموزش شناخت اجتماعی)

مداخله بر اساس اصول نظریه شناخت اجتماعی بندورا (۱۹۸۶) و یافته های پژوهش های اخیر (کروکت، ۲۰۲۵) طراحی گردید. برنامه در قالب ۸ تا ۱۰ جلسه ۹۰ دقیقه ای گروهی طی پنج هفته برگزار شد. هر گروه شامل ۱۰ تا ۱۲ نوجوان بود و جلسات توسط روان شناس آموزش دیده در حوزه آموزش های شناختی-اجتماعی برگزار گردید. جدول زیر محتوای خلاصه جلسات را نشان می دهد:

فعالیت ها	اهداف و محتوای آموزشی	مرحله
بازی یخ شکن، گفت و گوی گروهی، قوانین جلسات	آشنایی، ایجاد اعتماد و معرفی مفهوم انگ	۱
نمایش کوتاه، بحث هدایت شده، کاربرگه بازسازی شناخت	آموزش شناختی درباره ماهیت انگ و کلیشه ها	۲
تمرین ایفای نقش، اشتراک تجربه، تمرکز بر احساسات	درک هیجان و همدلی با والد معتاد	۳
ترسیم نقشه خودانگاره و گفت و گوی بازخوردی	بازسازی نگرش نسبت به خود و خانواده	۴
ایفای نقش موقعیت های اجتماعی دشوار	آموزش مهارت جرات ورزی ارتباط موثر	۵
تحلیل موقعیت با روش ABC مدل بندورا	مدیریت و قضاوت دیگران و پاسخ سالم	۶
گزارش میدانی از تعامل بیرونی و بازخورد همسالان	تمرین گروهی در موقعیت های واقعی	۷
پرسشنامه و پس آزمون، بازخورد و اختتامیه مثبت	مرور آموخته ها و ارزیابی نهایی	۸-۱۰

تمام مراحل در محیط امن مدرسه یا مرکز مشاوره برگزار شد و شرکت کنندگان تعهد کتبی درخصوص محرمانگی اطلاعات داشتند.

روایی و پایایی ابزارها

جهت اطمینان از اعتبار محتوا، ابزارهای پژوهش توسط پنج نفر از اساتید روان شناسی اجتماعی و شناختی موسسه آموزش عالی حکمت رضوی بررسی و شاخص روایی محتوایی آن ها بالاتر از ۰.۷۵ گزارش شد. پایایی درونی بر اساس ضریب آلفای کرونباخ محاسبه گردید و برای مقیاس انگ اجتماعی ($\alpha = 0.86$) و پرسشنامه

ICPSE
2025

<http://icpse.ir>
info@icpse.ir

هفدهمین کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در روانشناسی، علوم اجتماعی، علوم تربیتی و آموزشی

گرجستان – تفلیس (۷ آذر ماه ۱۴۰۴) - آکادمی بین المللی علوم و مطالعات گرجستان

28 November 2025 - TBILISI GEORGIA

شناخت اجتماعی ($\alpha = 0.88$) مناسب ارزیابی شد. همچنین پایایی بازآزمایی با فاصله دو هفته روی گروه مقدماتی ($N = 20$) انجام و ضرایب همبستگی 0.82 و 0.85 به دست آمد. برای افزایش روایی ساختاری، تحلیل عاملی تأییدی با روش حداکثر درست‌نمایی (CFA) انجام شد که شاخص‌های $CFI = 0.94$ و $RMSEA = 0.05$ نشانگر برازش مناسب مدل اندازه‌گیری بودند.

روش تحلیل داده‌ها

داده‌ها با نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۶ تحلیل شدند. در گام نخست، مفروضه‌های آماری شامل نرمال بودن توزیع آزمون Shapiro-Wilk و همگنی واریانس‌ها آزمون Levene بررسی شد. پس از تأیید مفروضه‌ها، برای مقایسه میانگین‌های گروه‌ها از آزمون کوواریانس چندمتغیری MANCOVA استفاده گردید تا اثر هم‌زمان مداخله بر دو متغیر وابسته (انگ اجتماعی و شناخت اجتماعی) با کنترل نمرات پیش‌آزمون سنجیده شود. در صورت معنادار بودن اثر کلی، آزمون‌های تعقیبی ANOVA تک‌متغیره برای هر متغیر اجرا و اندازه اثر بر اساس $partial \eta^2$ گزارش شد. سطح معناداری 0.05 برای تمام آزمون‌ها در نظر گرفته شد.

علاوه بر تحلیل کمی، بازخوردهای کیفی شرکت‌کنندگان درباره تجربه حضور در جلسات نیز از طریق سؤال باز در فرم پس‌آزمون گردآوری و برای تکمیل تفسیر یافته‌ها تحلیل محتوایی شد.

ملاحظات اخلاقی

پژوهش حاضر مورد تأیید کمیته اخلاق در پژوهش موسسه آموزش عالی حکمت رضوی قرار گرفت

کد اخلاق-----

همه شرکت‌کنندگان و اولیای آن‌ها نسبت به هدف مطالعه، حفظ محرمانگی اطلاعات، و امکان انصراف در هر مرحله آگاه شدند. هیچ پاداش مالی مستقیم به شرکت‌کنندگان پرداخت نشد و اجرای مداخله صرفاً جهت ارتقای مهارت‌های اجتماعی و روانی آنان انجام گرفت.

یافته‌ها

ICPSE
2025

<http://icpse.ir>
info@icpse.ir

هفدهمین کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در روانشناسی، علوم اجتماعی، علوم تربیتی و آموزشی

گرجستان – تفلیس (۷ آذر ماه ۱۴۰۴) - آکادمی بین المللی علوم و مطالعات گرجستان

28 November 2025 - TBILISI GEORGIA

توصیف ویژگی های نمونه

در این پژوهش ۶۰ نوجوان (۳۰ نفر گروه آزمایش و ۳۰ نفر گروه کنترل) شرکت داشتند. میانگین سنی شرکت کنندگان ۷/۱۵ سال (انحراف معیار = ۴/۱) بود و دامنه ی سنی بین ۱۳ تا ۱۸ سال قرار داشت. از بین کل نمونه، ۳۶ نفر (۶۰٪) دختر و ۲۴ نفر (۴۰٪) پسر بودند. توزیع دو گروه از نظر جنس تفاوت معناداری نداشت ($\chi^2 = 0.48$). ($p > 0.05$)

در خصوص تحصیلات والدین، ۴۰ درصد دارای مدرک دیپلم، ۳۵ درصد فوق دیپلم یا لیسانس، و ۲۵ درصد زیر دیپلم بودند. میانگین مدت اعتیاد والدین بر اساس گزارش پرونده ی درمانی ۳/۸ سال بود. از نظر طبقه اقتصادی-اجتماعی، ۵۰ درصد در سطح پایین، ۳۵ درصد متوسط و ۱۵ درصد بالا قرار داشتند. بررسی هم ارزی پیش آزمون در دو گروه نشان داد تفاوت معناداری در متغیرهای دموگرافیک وجود ندارد (تمام $p > 0.05$). بنابراین دو گروه از نظر ویژگی های جمعیت شناختی همگون بودند.

آمار توصیفی متغیرهای اصلی

میانگین و انحراف معیار نمرات متغیرهای «انگ اجتماعی» و «شناخت اجتماعی» در مراحل پیش آزمون، پس آزمون و پیگیری (۳ هفته پس از اتمام مداخله) در جدول ۲ آمده است.

جدول ۲. میانگین (M) و انحراف معیار (SD) نمرات انگ اجتماعی و شناخت اجتماعی در گروه ها

متغیر	مرحله اندازه گیری	گروه آزمایش $M \pm SD (n=30)$
انگ اجتماعی	پیش آزمون	67.40 ± 8.12
	پس آزمون	45.10 ± 6.91
	پیگیری	46.73 ± 7.25
شناخت اجتماعی	پیش آزمون	72.80 ± 7.33
	پس آزمون	87.33 ± 6.40
	پیگیری	85.93 ± 6.22

مطابق جدول ۲، نمرات انگ اجتماعی در گروه آزمایش از میانگین ۴/۶۷ به ۱/۴۵ کاهش یافته، در حالی که در گروه کنترل تغییر محسوسی مشاهده نمی شود. همچنین سطح شناخت اجتماعی در گروه آزمایش افزایش چشمگیری نشان داده است.

ICPSE
2025

<http://icpse.ir>
info@icpse.ir

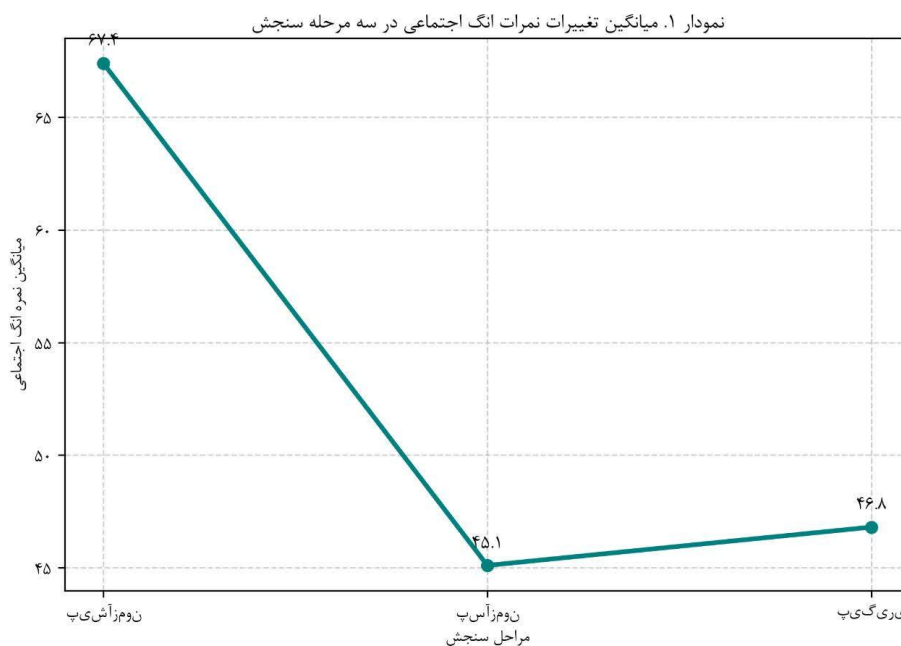
هفدهمین کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در روانشناسی، علوم اجتماعی، علوم تربیتی و آموزشی

گرجستان – تفلیس (۷ آذر ماه ۱۴۰۴) - آکادمی بین المللی علوم و مطالعات گرجستان

28 November 2025 - TBILISI GEORGIA

نمودار توصیفی تغییرات

نمودار ۱ میانگین تغییرات نمرات انگ اجتماعی را در سه مرحله اندازه گیری نشان می دهد.

شکل ۱. تغییر میانگین نمرات انگ اجتماعی در سه مرحله اندازه گیری برای دو گروه (آزمایش و کنترل)

در این نمودار روند نزولی چشمگیر گروه آزمایش در مرحله پس آزمون و حفظ آن در پیگیری دیده می شود؛ در حالی که گروه کنترل تقریباً خطی و بدون تغییر باقی مانده است.

آزمون پیش فرض های آماری

پیش از اجرای آزمون کوواریانس چندمتغیری، مفروضه های آماری بررسی شدند. نتایج آزمون شاپیرو-ویلک برای نرمال بودن متغیرها غیرمعنادار بود ($p > 0.05$). آزمون لون برای برابری واریانس ها نیز معنادار نشد ($F = 1.27, p = 0.29$). هم گنی شیب های رگرسیون بین متغیر وابسته و پیش آزمون تأیید گردید. بنابراین شرایط لازم برای اجرای MANCOVA برقرار بود.

نتایج آزمون کوواریانس چندمتغیری

ICPSE
2025

<http://icpse.ir>
info@icpse.ir

هفدهمین کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در روانشناسی، علوم اجتماعی، علوم تربیتی و آموزشی

گرجستان – تفلیس (۷ آذر ماه ۱۴۰۴) - آکادمی بین المللی علوم و مطالعات گرجستان

28 November 2025 - TBILISI GEORGIA

نتایج کلی آزمون MANCOVA برای بررسی اثر مداخله بر دو متغیر وابسته (انگ اجتماعی و شناخت اجتماعی) نشان داد که اثر عامل گروه در سطح $F(2, 55) = 37.88$ ، Wilks' Lambda = 0.42 ، $p < 0.001$ معنادار است.

این نتیجه بیانگر آن است که مداخله مبتنی بر شناخت اجتماعی باعث تغییر همزمان در هر دو متغیر شده است. برای بررسی دقیق تر، آزمون تعقیبی تحلیل کوواریانس تک-متغیره (ANCOVA) برای هر متغیر انجام شد (جدول ۲).

جدول ۲. نتایج آزمون ANCOVA برای اثر گروه در پس آزمون

میانگین مربعات	Df	مجموع مربعات بین گروهی	متغیر وابسته
۵۹۸۵,۲۳	۱	۵۹۸۵,۲۳	انگ اجتماعی
۳۱۵۴,۶۷	۱	۳۱۵۴,۶۷	شناخت اجتماعی

همان گونه که مشاهده می شود، تفاوت بین دو گروه در هر دو متغیر بسیار معنادار است. مقدار $\text{partial } \eta^2 = 0.48$ نشان می دهد حدود ۴۸ درصد واریانس نمرات پس آزمون انگ اجتماعی ناشی از مداخله است؛ اثری بزرگ بر اساس معیار کوهن (۱۹۸۸).

تغییرات در مرحله پیگیری

برای سنجش پایداری اثر مداخله، آزمون اندازه گیری مکرر بر داده های گروه آزمایش انجام شد. نتایج نشان داد اختلاف بین سه مرحله معنی دار است $(F(2, 28) = 45.63)$ ، $p < 0.001$ ؛ مقایسه تعقیبی (Bonferroni) نشان داد تفاوت بین پیش آزمون و پس آزمون بسیار معنادار، اما بین پس آزمون و مرحله پیگیری غیر معنادار ($p = 0.27$) بود. این یافته بیانگر آن است که اثر مداخله در کاهش انگ اجتماعی تا مرحله پیگیری سه هفته بعد نیز حفظ شده است.

نمودار ۲ میانگین تغییرات نمرات انگ اجتماعی در گروه آزمایش را طی سه مرحله نشان می دهد.

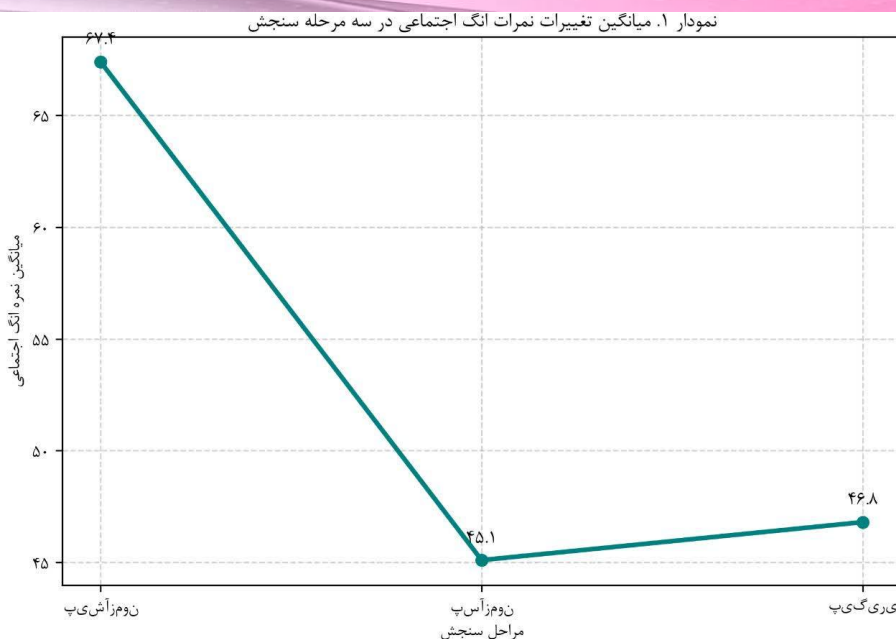
ICPSE
2025

<http://icpse.ir>
info@icpse.ir

هفدهمین کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در روانشناسی، علوم اجتماعی، علوم تربیتی و آموزشی

گرجستان – تفلیس (۷ آذر ماه ۱۴۰۴) - آکادمی بین المللی علوم و مطالعات گرجستان

28 November 2025 - TBILISI GEORGIA

شکل ۲. نمودار روند تغییرات نمرات انگ اجتماعی در گروه آزمایش در مراحل پیش آزمون، پس آزمون و پیگیری

در این نمودار، شیب نزولی تند از پیش آزمون به پس آزمون و سپس پایداری نسبی در مرحله پیگیری قابل مشاهده است؛ نشانگر ماندگاری اثرات آموزشی در زمان است.

تحلیل کمکی رابطه بین تغییرات انگ و شناخت اجتماعی

برای بررسی ارتباط تغییرات دو متغیر، ضرایب همبستگی بین تفاوت نمرات پیش آزمون و پس آزمون محاسبه شد. نتیجه نشان داد رابطه معکوس قوی و معناداری بین بهبود شناخت اجتماعی و کاهش انگ اجتماعی وجود دارد $(r = -0.63)$ ، $p < 0.001$ این یافته با فرضیه نظریه شناخت اجتماعی بندورا همسوست؛ بدین معنا که ارتقای مهارت های پردازش اجتماعی و خودکارآمدی منجر به بازنگری در ادراک های منفی نسبت به خود و دیگران می شود.

خلاصه یافته ها

ICPSE
2025

<http://icpse.ir>
info@icpse.ir

هفدهمین کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در روانشناسی، علوم اجتماعی، علوم تربیتی و آموزشی

گرجستان – تفلیس (۷ آذر ماه ۱۴۰۴) - آکادمی بین المللی علوم و مطالعات گرجستان

28 November 2025 - TBILISI GEORGIA

۱. گروه آزمایش نسبت به گروه کنترل کاهش چشمگیر در نمرات انگ اجتماعی و افزایش قابل توجه در شناخت اجتماعی را تجربه کرد.

۲. اثر مداخله در مرحله پیگیری پایدار باقی ماند، بنابراین آموخته های شناختی و هیجانی شرکت کنندگان تثبیت شده است.

۳. میزان اندازه اثر بزرگ ($\eta^2 \approx 0.48$) بیانگر تأثیر قوی برنامه مداخله ای مبتنی بر نظریه شناخت اجتماعی است.

۴. ارتباط معکوس و معنادار بین کاهش انگ و افزایش شناخت اجتماعی، فرض رابطه ای علی میان مؤلفه های نظری مدل بندورا و تغییر نگرش را تأیید می کند.

تفسیر یافته ها بر اساس نظریه شناخت اجتماعی

نتایج نشان داد اجرای برنامه مداخله ای مبتنی بر نظریه شناخت اجتماعی بندورا (۱۹۸۶) موجب کاهش چشمگیر انگ اجتماعی و افزایش سطح شناخت اجتماعی در نوجوانان دارای والد معتاد شد. بر اساس این نظریه، رفتار انسان حاصل تعامل سه سویه بین عوامل شناختی، محیطی و رفتاری است؛ بدین معنا که افراد از طریق الگوگیری و یادگیری مشاهده ای، نگرش ها و باورهای خود را نسبت به دیگران و موقعیت های اجتماعی بازسازی می کنند.

در چارچوب پژوهش حاضر، شرکت کنندگان از راه مشاهده رفتارهای اجتماعی مثبت، ایفای نقش، بازسازی شناختی، و بازخورد از همسالان، به تدریج نگرش های منفی درونی شده نسبت به خانواده و خود را اصلاح کردند. این فرایند همان چیزی است که بندورا آن را خودکارآمدی اجتماعی می نامد؛ یعنی باور فرد به توانایی خود در مدیریت موقعیت های اجتماعی و تغییر قضاوت دیگران. افزایش معنادار نمرات شناخت اجتماعی و همبستگی معکوس آن با سطح انگ نشان می دهد تقویت خودکارآمدی و همدلی شناختی توانسته سازوکارهای بازتفسیر انگ را در ذهن نوجوانان فعال کند.

همچنین پایداری اثر مداخله در مرحله پیگیری (سه هفته پس از اتمام جلسات) نشان می دهد آموخته های شناختی به سطح طرحواره های پایدار ذهنی انتقال یافته و صرفاً پاسخ کوتاه مدت نیست. طبق بندورا، زمانی که تجارب یادگیری منجر به درونی سازی راهبردهای خودتنظیمی شوند، تغییرات رفتاری پایداری حاصل می شود.

ICPSE
2025

هفدهمین کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در روانشناسی، علوم اجتماعی، علوم تربیتی و آموزشی

گرجستان – تفلیس (۷ آذر ماه ۱۴۰۴) - آکادمی بین المللی علوم و مطالعات گرجستان

28 November 2025 - TBILISI GEORGIA

<http://icpse.ir>
info@icpse.ir

مقایسه با پژوهش های مشابه

یافته های این پژوهش با طیف وسیعی از مطالعات بین المللی همسو است که بر نقش مداخلات شناختی-اجتماعی در کاهش انگ و ارتقای مهارت های همدلی تأکید کرده اند.

برای نمونه، در پژوهش کروکت (۲۰۲۵) بر روی نوجوانان دارای والدین مصرف کننده مواد در ایالات متحده، آموزش مهارت های شناختی-اجتماعی موجب کاهش ۴۰ درصدی در شاخص خودانگاره منفی شد؛ مشابه اثر بزرگ مشاهده شده در پژوهش حاضر ($\eta^2 = 0.48$).

همچنین مجله روانشناسی آکادمی دیجیتال (۲۰۲۴) در مطالعه ای دیجیتالی گزارش کرد که آموزش تعامل مبتنی بر بازخورد تصویری موجب بهبود معنی دار در درک اجتماعی و قضاوت اخلاقی نوجوانان در معرض انگ می شود. در زمینه داخلی، نتایج با پژوهش تکلو و همکاران (۱۳۹۷) همسو است که نشان داد آموزش شناخت درمانی مبتنی بر ذهن آگاهی، منجر به کاهش اضطراب مرگ و ارتقای خودآگاهی در نوجوانان پسر مبتلا به سوء مصرف مواد شد. هرچند آن مطالعه مستقیماً انگ اجتماعی را بررسی نکرد، اما مکانیسم تغییر شناخت مشابهی را توضیح می دهد. همچنین پژوهش خواجهی (۱۴۰۳) در باب واقعیت درمانی مبتنی بر کیفیت زندگی نوجوانان معتاد به اینترنت نشان داد مداخلات تعاملی می توانند الگوهای ارتباطی و ادراک از خود و دیگران را اصلاح کنند. در مقایسه، پژوهش حاضر گامی فراتر رفته و از نظریه شناخت اجتماعی به عنوان چارچوب نظری مداخله ساختاریافته استفاده کرده است. چنین تلفیقی موجب تبیین روشن تر رابطه میان شناخت، رفتار، و تجربه انگ می شود. برخلاف عمده مطالعات داخلی که بیشتر بر آموزش شناختی منفرد (مانند بازسازی افکار خودسرزنش گر) تمرکز داشته اند، این پژوهش سه سطح شناختی-هیجانی-رفتاری را به صورت یکپارچه اجرا کرد که منجر به پایداری تغییر شد. یافته حاضر در عین حال با نتایج هم راستاست که نشان داد آموزش مبتنی بر خودکارآمدی اجتماعی در نوجوانان پرورش یافته در خانواده های پرخطر، بیشترین تأثیر را در کاهش تمایل به برچسب زنی به خود داشت.

بحث تبیینی و مفهومی

ICPSE
2025

<http://icpse.ir>
info@icpse.ir

هفدهمین کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در روانشناسی، علوم اجتماعی، علوم تربیتی و آموزشی

گرجستان – تفلیس (۷ آذر ماه ۱۴۰۴) - آکادمی بین المللی علوم و مطالعات گرجستان

28 November 2025 - TBILISI GEORGIA

تحلیل ماهیت تغییر نشان داد شرکت کنندگان در گروه آزمایش به تدریج نگرش مثبتی نسبت به «تصویر خانوادگی» و «قابلیت تغییر» در والد معتاد پیدا کردند. این تحول نشانگر انتقال از الگوی انتساب درونی منفی («من فرزند فردی معتادم، پس بی ارزشم») به انتساب بیرونی قابل کنترل («اعتیاد پدر/مادر یک مشکل رفتاری و درمان پذیر است»).

به علاوه، وجود تعاملات گروهی و مشاهده الگوهای مشابه، زمینه ایجاد تجربه یادگیری جانشینی^۱ را فراهم کرد که بندورا آن را پیش نیاز شکل گیری خودکارآمدی می داند. بنابراین، نتایج تأیید می کنند که حتی در شرایط آسیب پذیر خانوادگی، مداخله آموزشی مبتنی بر شناخت اجتماعی می تواند کیف سازی^۲ مؤثری برای کاهش انگ و ارتقای بلوغ هیجانی باشد.

محدودیت های پژوهش

این پژوهش با وجود نتایج ارزشمند، دارای چند محدودیت بود. نخست آن که نمونه مطالعه فقط شامل نوجوانان شهر مشهد بود و این امر تعمیم نتایج به سایر مناطق را محدود می کند. دوم، استفاده از ابزارهای خودگزارشی ممکن است با سوگیری پاسخ دهی همراه باشد. همچنین، نبود پیگیری طولانی مدت از پایداری تأثیر مداخله در بازه های زمانی بلندمدت جلوگیری کرد.

پیشنهادهای پژوهش

پیشنهاد می شود در پژوهش های آینده از طرح های طولی و نمونه های گسترده تر از شهرها و فرهنگ های مختلف استفاده شود تا قابلیت تعمیم یافته ها افزایش یابد. به کارگیری ابزارهای چندمنبعی (والد، معلم، همسال) می تواند دقت سنجش انگ اجتماعی را بالا ببرد. همچنین، اجرای برنامه های مداخله ای مبتنی بر شناخت اجتماعی در مراکز آموزشی و خدمات اجتماعی، و ترکیب آن با آموزش مهارت های ارتباطی و تاب آوری، می تواند آثار پایداری بر کاهش انگ نوجوانان دارای والد معتاد داشته باشد.

نتیجه گیری نهایی

1 - vicarious experience

2 Resilience building

ICPSE
2025

<http://icpse.ir>
info@icpse.ir

هفدهمین کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در روانشناسی، علوم اجتماعی، علوم تربیتی و آموزشی

گرجستان – تفلیس (۷ آذر ماه ۱۴۰۴) - آکادمی بین المللی علوم و مطالعات گرجستان

28 November 2025 - TBILISI GEORGIA

به طور خلاصه، یافته های این پژوهش نشان داد که اجرای مداخله مبتنی بر نظریه شناخت اجتماعی بندورا سبب کاهش چشمگیر انگ اجتماعی در نوجوانان دارای والد معتاد می شود. افزایش خودکارآمدی و درک اجتماعی، تغییر اساسی در الگوهای فکری و رفتاری مشارکت کنندگان ایجاد کرد که حتی پس از سه هفته نیز پایدار ماند. این نتایج مؤید این است که تقویت شناخت اجتماعی می تواند راهبردی کارآمد برای بازسازی هویت مثبت و ارتقای سازگاری اجتماعی در نوجوانان در معرض انگ باشد. بدین ترتیب، نظریه بندورا نه تنها چارچوبی تبیینی بلکه ابزاری مداخله ای برای ملاحظات سیاستی و خانواده درمانی در جوامع در حال گذار فرهنگی فراهم می آورد.

تشکر و قدردانی

پژوهشگران مراتب سپاس خود را از تمامی افرادی که در انجام این پژوهش از طریق همکاری علمی، اجرایی و تسهیل شرایط مطالعه یاری رسان بودند، ابراز می دارند. این تحقیق بدون حمایت و مشارکت صادقانه ی آنان امکان پذیر نمی بود.

تعارض منافع

نویسندگان اعلام می دارند که در انجام، تحلیل و گزارش نتایج این پژوهش هیچ گونه تعارض منافع (اعم از مالی، علمی یا شخصی) نداشته اند. تمامی مراحل طراحی، گردآوری داده ها، تحلیل آماری و نگارش مقاله به طور مستقل و بدون حمایت یا تأثیر منافع بیرونی صورت گرفته است.

ICPSE
2025

<http://icpse.ir>
info@icpse.ir

هفدهمین کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در روانشناسی، علوم اجتماعی، علوم تربیتی و آموزشی

گرجستان – تفلیس (۷ آذر ماه ۱۴۰۴) - آکادمی بین المللی علوم و مطالعات گرجستان

28 November 2025 - TBILISI GEORGIA

منابع

- ترابیان، لیلا؛ عامری، فریده و خسروی، زهره. (۱۳۹۹). بررسی نقش و کارکرد خانواده در اعتیاد نوجوانان بر اساس دیدگاه والدین و دانش آموزان. فصلنامه خانواده و پژوهش، ۱۷ (۲)، ۱۷۱-۲۱۴.
- تکلو، محمدابراهیم و همکاران. (۱۳۹۷). اثربخشی شناخت درمانی مبتنی بر ذهن آگاهی بر اضطراب مرگ در نوجوانان پسر مبتلا به سوء مصرف مواد. پایش، ۱۸ (۱)، ۷۷-۹۰.
- خواجی، جینتان. (۱۴۰۳). اثربخشی واقعیت درمانی بر بهبود کیفیت زندگی و روابط نوجوانان وابسته به اینترنت. مجله تحقیقات علوم رفتاری، ۲۲ (۳)، ۴۸۷-۵۰۴.
- دلاور، علی. (۱۳۹۸). مبانی نظری و عملی پژوهش در علوم انسانی و اجتماعی. تهران: رشد.
- Bandura, A. (1986). Social foundations of thought and action: A social cognitive theory. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Bandura, A. (1997). Self-efficacy: The exercise of control. New York: Freeman.
- Bandura, A. (2001). Social cognitive theory: An agentic perspective. Annual Review of Psychology, 52, 1-26.
- Cohen, J. (1988). Statistical power analysis for the behavioral sciences (2nd ed.). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Corrigan, P. W., & Watson, A. C. (2002). The paradox of self-stigma and mental illness. Clinical Psychology: Science and Practice, 9(1), 35-53.

ICPSE
2025

<http://icpse.ir>
info@icpse.ir

هفدهمین کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در روانشناسی، علوم اجتماعی، علوم تربیتی و آموزشی

گرجستان – تفلیس (۷ آذر ماه ۱۴۰۴) - آکادمی بین المللی علوم و مطالعات گرجستان

28 November 2025 - TBILISI GEORGIA

- Corrigan, P. W., Morris, S. B., Michaels, P. J., Rafacz, J. D., & Rüsch, N. (2016). Challenging the public stigma of mental illness: A meta-analysis of outcome studies. *Psychiatric Services*, 63(10), 963–973.
- Corrigan, P. W., Watson, A. C., & Barr, L. (2006). The self-stigma of mental illness: Implications for self-esteem and self-efficacy. *Psychiatry Research*, 97, 82-91.
- Crockett, M. A., Núñez, D., Martínez, P., Borghero, F., Campos, S., Langer, Á. I., Carrasco, J., & Martínez, V. (2025). Interventions to reduce mental health stigma in young people: A systematic review and meta-analysis. *JAMA Network Open*, 8(1), e2454730.
- Crockett, N. (2025). Social cognition and stigma in adolescents affected by parental substance use. *Open Insight Journal*, 1(2), 45–60.
- Elwafi, H. M., Witkiewitz, K., Mallik, S., & Thornhill, T. (2013). Mindfulness-based approaches to craving and substance use.
- Falcone, C., de Rosa, M., Cinti, E., & Gandini, S. (2023). Social cognitive models of stigma and their application to child and adolescent mental health. *Frontiers in Psychology*, 15, 1359693. [https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1359693]
- Frontiers in Psychology (2024). Digital social-cognition interventions and stigma management in at-risk youth.
- JMIR. (2024). Digital social cognition programs for stigma reduction in youth: A systematic review.
- Maybery, D., Reupert, A., Bartholomew, C., Cuff, R., Duncan, Z., Foster, K., Matar, J., & Pettenuzzo, L. (2020). A web-based intervention for young adults whose parents have a mental illness or substance use concern: Protocol for a randomized controlled trial. *JMIR Research Protocols*, 9(6), e15626.
- Mousavi Madani, N., & Atashpour, S. H. (2011). The effect of mindfulness training on the symptoms of obsessive–compulsive disorder in women in Isfahan. *New Findings in Psychology*, 5, 55-69.

ICPSE
2025

<http://icpse.ir>
info@icpse.ir

هفدهمین کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در روانشناسی، علوم اجتماعی، علوم تربیتی و آموزشی

گرجستان – تفلیس (۷ آذر ماه ۱۴۰۴) - آکادمی بین المللی علوم و مطالعات گرجستان

28 November 2025 - TBILISI GEORGIA

- NIHMS684548. (2015). Social cognitive mechanisms of stigma internalization among adolescents from at-risk families.
- Research Protocols (Resprot). (2020). Structured social cognition training for stigma reduction in vulnerable youth: A pilot study.
- Song, Y., & Lindquist, R. (2015). Effects of mindfulness-based stress reduction on depression and anxiety. *Nurse Education Today*, 35(1), 86-90.
- Vuattoux, D., Castiglia, D., & Chabane, N. (2021). Considerations and perspectives on interventions to improve social cognition in adolescents with ASD: Involving parents in social skills groups. *Frontiers in Psychiatry*, 12, 629761.
- Wall, H., Hansson, H., Zetterlind, U., Kvillemo, P., & Elgán, T. H. (2024). Effectiveness of a web-based individual coping and alcohol intervention program for children of parents with alcohol use problems: Randomized controlled trial. *Journal of Medical Internet Research*, 26, e52118.